

Sygn. akt I ACa 550/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wiszniewska
Sędziowie:	SA Eugeniusz Skotarczak SA Dariusz Rystał (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2012 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 18 maja 2012 r., sygn. akt I C 203/12

I. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej oddalenia żądania zapłaty kwoty 19.622,71 (dziewiętnaście tysięcy sześćset dwadzieścia dwa i siedemdziesiąt jeden) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 16 września 2010 r. i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi w powyższym zakresie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego,

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. nie obciąża powódki D. P. kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym należnymi pozwanemu (...) Bank Spółce Akcyjnej w W..

SSA D. Rystał SSA I. Wiszniewska SSA E. Skotarczak

Sygn. akt I ACa 550/12

UZASADNIENIE

Powódka D. P. zażądała pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez (...) Bank S.A. z siedzibą w W. i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego(...) z dnia 19 sierpnia 2010r. Powódka uznała świadczenie opisane w tytule wykonawczym za nieaktualne, gdyż zażądała pisemnie likwidacji polisy ubezpieczeniowej na zawartym kredycie oraz odstąpienia od prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu. W ocenie powódki w związku z rezygnacją z ubezpieczenia kredytu uzyskane środki ze zlikwidowanej polisy powinny pomniejszyć zobowiązania powódki o kwotę niewykorzystanych składek jak i o kwotę uwolnioną ze zrezygnowania z prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu. Pozwany, zdaniem powódki nie uwzględnił także wpłat dokonanych przez nią na poczet spłaty zadłużenia oraz nie zastosował procedury obniżenia rat kredytu w związku z uprawomocnieniem się wpisu hipoteki.

Pozwany (...) Bank S.A. z siedzibą W. zażądał oddalenia powództwa. Potwierdzając okoliczność wypowiedzenia z dniem 12 marca 2009 r. umowy kredytowej pozwany podał, iż oczekiwanie wypłaty ubezpieczenia nie jest zasadne, gdyż nie zaszły zdarzenia objęte ubezpieczeniem, nadto powódka nie dokonała wcześniejszej spłaty zadłużenia, lecz uiściła jedynie kwotę 5 060 zł., przy należności głównej 258 489,57 zł. Pozwany podał, iż nie zastosował wobec powódki podwyższonej stawki oprocentowania związanej z oczekiwaniem na uprawomocnienie się wpisu hipoteki, więc nie był zobowiązany jej obniżyć.

Wyrokiem z dnia 18 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo w całości oraz odstąpił od obciążania powódki kosztami poniesionymi przez pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił, że w roku 2009 D. P. poszukiwała banku, który udzielił by jej długoterminowego kredytu na spłatę zobowiązań wobec sześciu innych banków i jednocześnie na zakup większego lokalu mieszkalnego, którego nie była w stanie zakupić ze środków uzyskanych ze sprzedaży swojego mieszkania. Powódka miała 23 lata. Jedynym bankiem, który zgodził się udzielić jej kredytu na 30 lat był (...) Bank S.A. z siedzibą w K.. W dniu 25 maja 2009 r. strony zawarły umowę kredytu hipotecznego w kwocie 258 489,57 zł., na 30 lat, ustalając oprocentowanie zmienne, które na dzień sporządzenia umowy wynosiło 10,90%. Powódka uiściła jednorazową prowizję w wysokości 2% kredytu (5 169,79 zł.). Część kredytu została przeznaczona m.in. na pokrycie: składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości w kwocie 6 462,24 zł, składki z tytułu ubezpieczenia banku od ryzyka niskiego wkładu własnego kredytobiorcy w kwocie 986,39 zł; składki z tytułu (...) na wypadek odmowy wpisu hipoteki w kwocie 775,48 zł oraz składki ubezpieczenia za 3 pierwsze lata ubezpieczenia na wypadek następstw nieszczęśliwych wypadków (ubezpieczyciel (...) SA), od odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczyciel (...) S.A.) oraz składek za pierwszy rok ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych (ubezpieczyciel (...) SA) w łącznej wysokości 19 622,71 zł.

W dniu 3 września 2009 r. sąd wieczysto-księgowy na wniosek z dnia 6 lipca 2009 r. dokonał wpisu hipoteki zwykłej na kwotę 258 489,57 zł. na nieruchomości pozwanej.

Powódka uiściła tytułem spłaty kredytu kwotę 5 060 zł.

W dniu 12 marca 2010 r. nastąpiło wypowiedzenie przez pozwanego Banku kredytu. W piśmie z dnia 19 kwietnia 2010 r. powódka zażądała od pozwanego Banku zaliczenia kwoty „ubezpieczenia na wypadek ochrony wpisu hipoteki” na poczet zaległości kredytu oraz odstąpienia od prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu.

W dniu 9 sierpnia 2010 r. pozwany Bank wystawił przeciwko powódce bankowy tytuł egzekucyjny o nr (...) żądając zapłaty m.in. należności głównej w kwocie 258 404,01 zł., odsetek umownych za okres od 1 sierpnia 2009 r. do 27 kwietnia 2010 r. w wysokości 10,58% w kwocie 19 426,67 zł. oraz dalszych odsetek za opóźnienie i prowizji. Powyższy tytuł został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego (...) z dnia 19 sierpnia 2010 r. w sprawie IV Co 5362/10.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał wywiedzione powództwo za bezzasadne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż powódka swoje roszczenie wywodziła z treści art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Z twierdzeń powódki wynikało, że żąda pozbawienia wykonalności bankowego tytułu wykonawczego w całości.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, chociaż co do zasady rację przyznać należy powódce, iż powinna ona otrzymać zwrot części składki ubezpieczeniowej, gdyż jak wynika z § 4 lit a) i b) umowy kredytowej z dnia 25 maja 2009 r. za opisaną tam ochronę pobrano składki za trzy pierwsze lata ubezpieczenia, zaś ochrona ubezpieczeniowa wygasła z dniem 12 marca 2010 r. w związku z wypowiedzeniem umowy kredytowej, tj. nie trwała całego roku, to jednak ze względu na adresata tego roszczenia - pozwany Bank, a nie ubezpieczyciela (...) S.A z siedzibą we W., powództwo w tej części nie było zasadne. Zgodnie bowiem z treścią art. 813 k.c. składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela, skoro odpowiedzialność ubezpieczyciela wygasła przed upływem roku od zawarcia umowy ubezpieczenia, która miała trwać trzy lata, ubezpieczyciel obowiązany jest tą składkę rozliczyć. Odrębna kwestią pozostanie sposób tego rozliczenia, co w niniejszej sprawie nie mogło być badane wobec skierowania żądania do niewłaściwego podmiotu.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sposób oczywisty natomiast były bezzasadne pozostałe twierdzenia powódki, które miały doprowadzić do pozbawienia wykonalności w całości bankowego tytułu wykonawczego. Nie można bowiem żądać zwrotu części prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu, w sytuacji, gdy spłacone zostały jedynie dwie pierwsze jego raty. Sąd pierwszej instancji zwrócił przy tym uwagę to, iż powódka nie zaprzeczyła twierdzeniu pozwanego co do tego, iż tytułem spłaty kredytu uiszczała jedynie kwotę 5 060 zł. Powódka również nie zaprzeczyła prawdziwości danych wynikających z dokumentu zawierającego analizę sald udzielonego kredytu. Powódka nie zaprzeczyła również twierdzeniom pozwanego, iż opóźniła się z każdą dokonaną wpłatą, co spowodowało wzrost wysokości zadłużenia z tytułu odsetek. Powódka nie zaprezentowała żadnych rzeczowych argumentów mogących podważyć arytmetyczną dokładność wyliczeń pozwanego. Z treści przytoczonego zestawienia sald wynika również i to, iż wysokość zadłużenia była obliczana stosownie do stopy 10,58 % w skali roku, czyli mniejszej niż opisane § 1 pkt 3 umowy kredytowej 10,90%. Z § 2 pkt 1 lit m wynika, że powódka zawarła również ubezpieczenie na uiszczenie składki na wypadek odmowy wpisu hipoteki.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioski powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości zmierzały jedynie do przedłużenia niniejszego postępowania.

Sąd pierwszej instancji skonstatował również, iż przewijający się w pismach powódki wątek związany z jej trudną sytuacją materialną oraz trudną sytuacją życiową jej rodziców i babci zamieszkałych w lokalu, z którego pozwany prowadzi postępowanie egzekucyjne nie może stanowić ze względu na normę opisaną w art. 5 k.c. podstawy dla zniweczenia roszczeń opisanych zakwestionowanym tytułem wykonawczym.

Sąd oddalając powództwo, uznał jednocześnie, iż ze względu na jej trudną sytuację materialną na podstawie art. 102 k.p.c. należy odstąpić od jej obciążania kosztami poniesionymi przez pozwanego.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiodła powódka, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powódka podniosła, iż po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji zaszło zdarzenie, które ma istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Powódka złożyła bowiem oświadczenie o potrąceniu kwoty 25 000 zł, na którą to kwotę składają się kwoty ubezpieczenia oraz nienależnych prowizji.

W odpowiedzi na apelację powódki, pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się częściowo uzasadniona, doprowadzając do częściowego uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności wyjaśnić należy, iż powódka jednoznacznie wskazała, iż domaga się uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji w całości co oznacza, iż zakresem zaskarżenia objęła całość wydanego przez Sąd Okręgowy wyroku, o czym przesądza również wskazana przez nią wartość przedmiotu zaskarżenia (k. 152).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego podstawę faktyczną wywiedzionego przez D. P. powództwa podzielić należało na dwie części. Z jednej strony powódka kwestionowała sposób rozliczenia spłaty kredytu („pozwany (...) nie uwzględnił wpłat dokonanych przez powódkę na poczet zadłużenia”), rozliczenie prowizji („kwota uwolniona ze zrezygnowania z prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu powinna pomniejszyć zobowiązanie powódki”) oraz niezastosowanie procedury obniżenia rat kredytu w związku z uprawomocnieniem się wpisu hipoteki do księgi wieczystej jako zabezpieczenia (jak w pozwie – k. 2). Z drugiej zaś strony kwestionowała objęcie tytułem egzekucyjnym kredytu w części obejmującej należność za składki za ubezpieczenia. Podnosiła, iż w związku z rezygnacją z ubezpieczenia kredytu, stanowiącego podstawę tytułu wykonawczego, uzyskane środki ze zlikwidowanej polisy powinny pomniejszyć zobowiązanie powódki o kwotę z niewykorzystanych składek ubezpieczeniowych.

Odnosnie pierwszej grupy zarzutów, apelacja powódki okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu, przy czym istotne jest to, iż powódka nie sformułowała w tym zakresie żadnych zarzutów tak naruszenia przepisów prawa materialnego jak i procesowego. Marginalnie jedynie wskazać należy, iż Sąd pierwszej instancji słusznie zważył, iż powódka nie zdołała wykazać jakichkolwiek nieprawidłowości w sposobie rozliczenia jej spłat kredytu oraz w sposobie naliczania odsetek i prowizji. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przy tym ustalił, iż przedłożone przez bank dokumenty w tym „wydruk analizy sald” potwierdzają prawidłowość wyliczenia. Świadek G. P. – matka powódki, zeznając przed Sądem przyznała, iż dokument ten nie był przez stronę powodową nawet analizowany (k.128). Odnosnie zaś obniżenia stopy procentowej słusznie wskazał Sąd Okręgowy na brak podstaw do takiego obniżenia w sytuacji gdy zastosowana stopa była niższa od przewidzianej umową. Świadek G. P. przyznała, iż z samej umowy nie wynikało obniżenie oprocentowania kredytu (k.128) a swoje mniemanie w tym zakresie powódka opiera na zapewnieniach pracownika Banku. Podzielić należało także stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż nie było podstaw do nieuwzględnienia wierzytelności z tytułu pobranej przez Bank prowizji. Z umowy nie wynika przy tym aby do udzielanego kredytu doliczona została prowizja z tytułu jego wcześniejszej spłaty oraz aby obniżeniu ulec miała rata kredytu w przypadku uprawomocnienia się wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

Z powyższych przyczyn apelacja powódki we wskazanej powyżej części podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c. jak w punkcie II sentencji.

W pozostałym zakresie tj. w zakresie kwestionującym tytuł wykonawczy co do objętych nim składek na ubezpieczenia, apelacja powódki okazała się zasadna aczkolwiek z innych przyczyn niż w niej podniesione. Zauważyć należy przy tym, iż kredyt, jaki zaciągnęła powódka w pozwanym banku przeznaczony został – oprócz pokrycia innych długów powódki oraz prowizji od kredytu czy też kosztów związanych z ustanowieniem hipoteki, także na uiszczenie opłaty za ubezpieczenie od ryzyka utraty wartości nieruchomości w kwocie 6462,24 zł, składki z tytułu ubezpieczenia banku od ryzyka niskiego wkładu własnego kredytobiorcy w kwocie 986,39 zł, składki z tytułu (...) na wypadek odmowy wpisu hipoteki w kwocie 775,48 zł (§ 2 ust. 1 pkt h,i,m), a także na pokrycie składek ubezpieczeniowych na 3 ubezpieczenia: na wypadek następstw nieszczęśliwych wypadków (ubezpieczyciel (...) SA), od odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczyciel (...) S.A.) oraz składek za pierwszy rok ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych (ubezpieczyciel (...) SA) w łącznej wysokości 19 622,71 zł (§ 2 ust. 2 pkt k) w zw. z § 4 umowy kredytu – k. 72-73). Sąd Apelacyjny za uzasadnioną uznał jedynie apelację w części dotyczącej trzech ostatnich ubezpieczeń (w ramach programu (...), por. § 19 umowy kredytu), o czym w dalszej części rozważań.

W pierwszej kolejności zważyć jednakże należało, że w myśl art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście bądź też gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy

tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Przez zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, należy rozumieć okoliczności faktyczne powodujące wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania lub niemożność egzekwowania, np. potrącenie.

W wywiezionej apelacji powódka sformułowała jeden jedynie zarzut. Powołała się na nową okoliczności zaszłą po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji w postaci złożenia przez powódkę oświadczenia o potrąceniu kwoty 25 000 złotych z wierzytelnością objętą kwestionowanym bankowym tytułem egzekucyjnym. Powódka powołując się na złożone poza procesem oświadczenie o potrąceniu, nie wykazała jednakże kiedy i w jaki sposób takowe oświadczenie zostało złożone.

Dla oceny zasadności zgłoszonego żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego istotne znaczenie miało jednakże to czy zarzut owego potrącenia został skutecznie złożony w uwzględnieniu treści art. 843 § 3 k.p.c. a zatem już w pozwie (chyba, że wierzytelność wzajemna powódki powstała w toku procesu, por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. III CZP 91/10, OSNC 2011/6/68) a także czy do owego potrącenia w sposób skuteczny doszło i jaka wierzytelność została potrącona. Powyższych kwestii Sąd Okręgowy w ogóle nie wyjaśnił poprzestając na stwierdzeniu, iż „żądanie skierowane zostało do niewłaściwego podmiotu” (k.137).

Choć w wywiezionej apelacji powódka zgłosiła jedynie wskazany powyżej zarzut potrącenia kwoty 25 000 złotych, mający miejsce po wydaniu wyroku, Sąd zobligowany był ocenić prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia w granicach zaskarżenia, uwzględniając jego zgodność z normami prawa materialnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, odmawiając pozwanemu legitymacji biernej w zakresie żądania powódki pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego co do kwoty obejmującej składki ubezpieczeniowe wymienione w § 4 umowy, Sąd naruszył przepis art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., który według zgodnego stanowiska tak piśmiennictwa jak i judykatury jest przepisem prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2004 r., sygn. IV CK 22/03, LEX nr 182068; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., sygn. IV CKN 1071/00, OSNC 2003/9/120).

Legitymacja procesowa wskazuje kwalifikację materialną podmiotów prowadzących spór, w tym znaczeniu, że powód powinien być uprawniony (z mocy norm materialnoprawnych) do występowania z żądaniem udzielenia mu ochrony prawnej w stosunku do pozwanego, a ten (także z mocy norm materialnoprawnych) zobowiązany do określonego zachowania się; dotyczy ona możliwości określenia, czy w procesie występują w charakterze stron te podmioty, które są jednocześnie podmiotami stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu. W każdym procesie sąd powinien rozstrzygnąć, czy strony procesowe są jednocześnie stronami spornego stosunku prawnego. Stwierdzenie braku tej zgodności jest stwierdzeniem braku legitymacji procesowej po stronie powoda lub pozwanego, co prowadzi do oddalenia powództwa, z tym uzasadnieniem co do pozwanego, że nie pozostaje on w stosunku prawnym z powodem.

W przypadku wystąpienia z żądaniem pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nie ulega wątpliwości, iż legitymacja czynna przysługuje osobie zobowiązanej według treści tytułu (dłużnikowi) zaś legitymacja bierna osobie uprawnionej tj. wierzycielowi. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy bezspornie powódka jest dłużnikiem zaś pozwany wierzycielem według treści tytułu wykonawczego. Istotne jest także to, iż powódka kwestionuje wierzytelność objętą treścią tytułu wykonawczego wystawionego przez pozwanego. Podkreślenia wymaga, iż przedmiotem rozpatrywanego roszczenia nie jest zwrot składki ubezpieczeniowej a pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wystawionego przez pozwanego oparte na podstawie faktycznej jaką jest zarzut potrącenia kwoty wynikającej z niewykorzystanych składek ubezpieczeniowych. W myśl natomiast art. 498 § 1 k.c. potrącenie jest możliwe gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami. Bez przesądzenia zatem (po uprzednim ustaleniu czy zarzut potrącenia złożony został skutecznie) czy pozwany jest wierzycielem powódki ze stosunku, z którego zgłasza ona zarzut potrącenia, stwierdzenie, iż „żądanie skierowane zostało do niewłaściwego podmiotu” uznać należy za wadliwe.

Zważyć należało, iż stosownie do art. 813 § 1 k.c. składkę na ubezpieczenie oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Kluczową kwestią w niniejszej sprawie winna być dokładna analiza treści zawartej między stronami umowy kredytu (k.71-83).

Z treści przedłożonej umowy kredytu – z § 19 ust. 1 wynika, iż kredytobiorca zostaje objęty ubezpieczeniem na podstawie umowy ubezpieczenia pomiędzy Bankiem a towarzystwem ubezpieczeń. Z niewyjaśnionych przez Sąd pierwszej instancji przyczyn, postanowienie to zostało przekreślone. Niewykreślone natomiast zostało postanowienie ustępu 4 § 19, z którego wynika, iż kredytobiorca może w każdym momencie trwania ochrony ubezpieczeniowej zrezygnować z ubezpieczenia ze skutkiem na ostatni dzień okresu, za który została uiszczona składka. Jednocześnie z ustępu 5 wynika, iż ochrona ubezpieczeniowa ustaje m.in. w przypadku wypowiedzenia umowy kredytu. Z ustępu 6 z kolei wynika, że kredytobiorca wyraża zgodę aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem (...) w trakcie ubezpieczenia w Programie były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego.

Sąd pierwszej instancji w żaden sposób nie odniósł się do powyższych postanowień umowy, przede wszystkim nie dokonując wykładni odpowiednich jej przepisów a także załączonych przez pozwany Bank do odpowiedzi na pozew warunków ubezpieczenia. Z warunków wynika natomiast, iż ubezpieczającym jest bank zaś kredytobiorca w danym układzie jest ubezpieczonym, ale nie stroną umowy zawieranej z ubezpieczycielem. Umowę taką zawiera z nim Bank obciążając jedynie kredytobiorcę należnymi z tytułu ubezpieczenia składkami w związku z dobrowolnie wyrażaną przez tego ostatniego zgodą na uczestniczenie w programie. Przedłożone warunki ubezpieczenia mające charakter jedynie ogólny, nie odnoszące się do konkretnej, zindywidualizowanej umowy ubezpieczenia mają jednakże w niniejszej sprawie drugorzędne znaczenie. Istotna jest bowiem wykładnia postanowień umowy kredytu w części związanej z umowami ubezpieczenia i przesądzenie na tym gruncie, kto jest ubezpieczającym i czy jest on uprawnionym do żądania zwrotu niewykorzystanej składki a kto ubezpieczycielem obowiązany do jej zwrotu.

Wskazane powyżej braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że przyjęć należy, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej- choć w świetle art.328 § 2 kpc nie powinno to mieć miejsca.

Powódka wskazała w pozwie, że żąda likwidacji polisy ubezpieczeniowej (...) SA i (...) na zawartym kredycie.

Z kolei z umowy kredytowej – z jej § 4 wynika, że program (...) obejmuje 3 ubezpieczenia, za które pobrano łączna składkę w wysokości 19622,71 zł.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że do powyższej kwoty nawiązywało żądanie pozwu o zmniejszenie obciążenia strony powodowej z tytułu udzielonego kredytu.

Ponownie rozpoznając sprawę w uchylonym zakresie Sąd Okręgowy zatem, w pierwszej kolejności winien przesądzić czy skutecznie został podniesiony zarzut potrącenia tak w znaczeniu materialnoprawnym jak i procesowym (powódka nie przedstawiła w toku postępowania żadnego dokumentu wskazującego na dokonane poza procesem potrącenie), mając w szczególności na uwadze treść art. 843 § 3 k.p.c. oraz bacząc w tym zakresie na fakt, iż pozew podpisany został przez pełnomocnika powódki. Sąd pierwszej instancji winien zważyć również czy strona powodowa i to nie reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika skutecznie przedstawiła w pozwie własną wierzytelność do potrącenia poprzez powołanie się na fakt („zlikwidowanie polisy”) i wynikający z niego skutek („pomniejszenie zobowiązania”) ewentualnie wreszcie czy doszło do skutecznego potrącenia na dalszym etapie postępowania w uwzględnieniu okoliczności związanych z możliwością jego zgłoszenia już w pozwie. Przesądzenie, iż prawidłowo zgłoszony został zarzut potrącenia pozwole Sądowi pierwszej instancji na zajęcie się kolejną kwestią związaną z ewentualną zasadnością skierowanego wobec pozwanego żądania rozliczenia niewykorzystanej składki

ubezpieczeniowej oraz twierdzeniem (jego uzasadnieniem) pozwanego zawartym w odpowiedzi na pozew, że wniosek powódki o wypłatę ubezpieczenia jest całkowicie bezzasadny .

Sąd Okręgowy wyjaśnić winien w szczególności jakie były strony zawieranej umowy ubezpieczenia, jakie nałożone zostały na nie obowiązki w związku z umową a jakie uprawnienia, czy pozwana jako kredytodawca miała obowiązek rozliczenia składek na ubezpieczenie w związku z wypowiedzeniem umowy kredytu, kiedy ustało owo ubezpieczenie i czy w związku z jego ustaniem, któregoś ze stron nie przysługiwał zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Dlatego też Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji.

W punkcie III Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego, odstępując od obciążania nimi powódki, która powinna je ponieść w związku z częściowym jedynie uwzględnieniem jej żądaniem, a do czego brak jest podstaw z uwagi na jej trudną sytuację materialną oraz częściowo usprawiedliwione przekonanie o zasadności wywodzonego roszczenia, stosownie do treści art. 102 k.p.c.

SSA D. Rystał SSA I. Wiszniewska SSA E. Skotarczak